

**Республика Татарстан
Зеленодольский
муниципальный район
Исполнительный комитет
Нижевязовского городского
поселения**

**Татарстан Республикасы
Зеленодол муниципаль
районы
Карамалы тау шәһәр
жирлеге башкарма
комитеты**

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ
13.09.2018**

Карамалы Тау штп

**КАРАР
№86**

2018-2035 елларга Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасы системасын комплекслы үстерү программасын раслау турында

Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2014 елның 29 декабрәндәге 456-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «жирлекләренә, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләргә раслау турында» 2015 елның 25 декабрәндәге 1440 номерлы Карары, Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов күрсәтмәсе нигезендә, «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү №326661-МР» муниципаль берәмлекләренә транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программасын эшләү турында, Карамалы Тау шәһәр жирлеге башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. 2018 - 2035 елларга Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасы системасын комплекслы үстерү программасын раслау турында

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталына Интернет челтәрендә (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) шулай ук Татарстан Республикасы, Зеленодольск муниципаль районы, Карамалы Тау

ш.т.б., Беренче Май ур., 70 нче йорт адресы буенча Карамалы Тау шәһәр жирлеге башкарма жирлеге башкарма комитетының административ бинасы буенча урнашкан мәгълүмат стендында.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Житәкчесе

А.М. Гыйниятов

2018 – 2035 ЕЛЛАРГА

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ НЫҢ "КАРАМАЛЫ ТАУ ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ ПОСЕЛОГЫ" МУНИЦИПА ЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН КОМПЛЕКСЛ Ы ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ

Карамалы Тау, 2018

ЭЧТӘЛЕК

1. Программа паспорты.....	4
2. Транспорт инфраструктурасының хәзерге торышы характеристикасы.....	7
2.1. Россия Федерациясенәң пространство оешмасы структурасында жирлекнең торышын, шулай ук Татарстан Республикасының пространство оешмасы структурасында нигезләмәләре анализлау;	
2.2. Жирлекнең социаль-иқтисади характеристикасы, жирлек территориясендә шәһәр төзелеш эшчәнлегә характеристикасы, транспорт өлкәсендәгә эшчәнлекне дә кертеп, транспорт сора вын бәяләу.....	8
2.3. Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасы эшчәнлегә характеристикасы һәм эш күрсәткечләре.....	11
2.4. Жирлектәгә юлларның характеристикасы, юл хәрәкәте параметрлары, юлларны карап тоту сыйфатын бәяләу.....	13
2.5. Транспорт чаралары паркы составын һәм автомобиль дәрәжәсен анализлау, парковкалар һәм парковка урыннары белән тәэмин итү).....	14
2.6. Гомуми файдаланудагы транспорт чараларының эш характеристикасы, пассажирлар агымын анализлауны да кертеп.....	15
2.7. Жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү шартларының характеристикасы.....	16
2.8. Йөк транспорт чаралары хәрәкәтенәң характеристикасы, коммуналь һәм юл хезмәтләре транспорт чараларының эшен бәяләү, әлегә транспорт чаралары өчен инфраструктура торышы.....	19
2.9. Юл хәрәкәте куркынычсызлыгы дәрәжәсен анализлау.....	19
2.10. Транспорт инфраструктурасының әйләнә - тирә мохиткә тискәре йогынтысы дәрәжәсен бәяләү, халыкның куркынычсызлыгы һәм сәламәтлегә.....	21
2.11. Жирлекнең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартлары һәм перспективалары характеристикасы.....	22
2.12. Жирлекнең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм функцияләү өчен кирәкле норматив- хокукый базаны бәяләү.....	22
2.13. Транспорт инфраструктурасын финанслауны бәяләү.....	23
3. Авыл жирлегә территориясендә транспорт сорадын, халыкның хәрәкәт итү һәм йөк ташу күләмнәрен һәм характерын үзгәртү.....	23
3.1. Социаль-иқтисади һәм шәһәр төзелеш үсеш фаразы.....	23
3.2. Жирлек территориясендә булган транспорт төрләре буенча халыкның йөреш һәм йөк ташу күләме һәм характеры фаразлары.....	24
3.3. Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасы үсеш фаразы.....	25
3.4. Юл челтәре үсеш фаразлары.....	26
3.5. Автомобильләренәң дәрәжәсен, юл хәрәкәте параметрларын фаразлау.....	26
3.6. Юл хәрәкәте иминлегә күрсәткечләре фаразы.....	27

3.7. Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысын фаразлау.....	28
4. Транспорт инфраструктурасын үстерүнең принципаль вариантлары һәм аларны тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган вариантны сайлап алып, транспорт инфраструктурасын үстерүнең максатчан күрсәткечләре (индикаторлары) буенча зур бәяләү.....	29
5. Транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча транспорт инфраструктурасын үстерү вариантларын, транспорт объектларының техник-икътисадый параметрларын, чараларны (инвестицион проектларны) тормышка ашыру чиратлылыгын тормышка ашыру өчен тәкъдим ителә торган чаралар (инвестицион проектлар) исемлеге).....	30
6. Транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларны (инвестицион проектларны) финанслау күләмнәрен һәм чыганаclarын бәяләү.....	32
7. Транспорт инфраструктурасын үстерү вариантын гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларның (инвестицион проектларның) нәтижәлеген бәяләү.....	37
8. Жирлек территориясендә транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендә эшчәнлекне хокукый һәм мәгълүмати тәэмин итүне камилләштерү буенча тәкъдимнәр.....	38

1. ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программаның Исеме	2018-2035 елларга Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
Нигез эшләү өчен программа	Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексы. «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр керту турында» 2014 елның 29 декабрәндәге 456-ФЗ номерлы Федераль закон. «Жирлекләренә, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына карата таләпләрне раслау турында» 2015 елның 25 декабрәндәге 1440 номерлы РФ Хөкүмәте карары. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.
Программаның Заказчысы	Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы башкарма комитеты 422550, Татарстан Республикасы, Зеленодольск шәһәре, Ленин ур., 41а.
Программаны Эшләүче	Шәхси эшмәкәр Әйдәп Баручы Киңәшче, техник фәннәр кандидаты. 125195, Мәскәү шәһәре, Беломорская ур., 10, корп. 2

<p>Программаның жаваплы башкаручысы</p>	<p>Карамалы Тау шәһәр жирлеге башкарма комитеты 422500, Татарстан Республикасы, Зеленодольск районы, Карамалы Тау штп, Беренче Май урамы, 70</p>
<p>Программаны эшләү максаты</p>	<p>Жирле әһәмияттәге транспорт инфраструктурасы объектларын төзү, реконструкцияләү ихтыяжларына туры китереп «Карамалы Тау шты» муниципаль берәмлеге транспорт инфраструктурасының балансланган, перспективалы үсешен тәмин итү</p>
<p>Программаның Бурычлары</p>	<p>Программаның максатына ирешү шартлары булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - шәһәр территориясендә халыкка, шулай ук икътисадый эшчәнлек субъектларына транспорт хезмәте күрсәтүнең куркынычсызлыгы, сыйфаты һәм нәтижәлелеге; - шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә халык һәм икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен транспорт инфраструктурасы объектларының үтемлелеге; - халыкның күчмә икътисадый эшчәнлек субъектларына-пассажирлар һәм йөк ташуға булган ихтыяжларына туры китереп транспорт инфраструктурасын үстерү; - шәһәр төзелешә эшчәнлеге белән балансланган транспорт инфраструктурасын үстерү; - транспорт белән идарә итү өчен шартлар; - хужалык эшчәнлегенә икътисадый нәтижәләренә карата юл хәрәкәтендә катнашучыларның тормыш иминлеген һәм сәламәтлеген тәмин итү өчен өстенлекле шартлар булдыру; - башка транспорт чараларына карата гомуми файдаланудагы транспорт чаралары хәрәкәтенә өстенлекле шартларын булдыру; - жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү өчен шартлар; - гамәлдәге транспорт инфраструктурасы эшчәнлегенә нәтижәлелеге.
<p>Максатчан күрсәткечләр (Индикаторлары) үсеш транспорт инфраструктурасы</p>	<p>Жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының гомуми озынлыгы, км. Шәһәрнең транспорт-эксплуатация торышына норматив таләпләргә туры килә торган юл челтәре озынлыгының өлеше -%.</p> <p>ЮТҺдә һәлак булучылар саны, кеше Һәлак булган кеше/10 мең транспорт чарасы. Социаль куркыныч, һәлак булган кеше/100 мең кеше Транспорт инфраструктурасы объектларын файдалануга тапшыру.</p>

<p>Эреләндерелгән тасвирламасы планлаштырылган чаралар (инвестицион проектлар) проектлау буенча, төзелеш, реконструкция транспорт объектлары инфраструктура</p>	<p>Программа халыкны һәм икътисади эшчәнлек субъектларын транспорт белән тәэмин итүнең куркынычсызлыгын, сыйфатын һәм нәтижелелеген тәэмин итә торган транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чаралар комплексын, транспорт инфраструктурасы объектларының һәркем өчен мөмкин булуын, халыкның күчмә ихтыяжлары нигезендә транспорт инфраструктурасын үстерүне үз эченә ала.</p>
<p>Тормышка ашыру вакыты һәм этаплары Программалар</p>	<p>Программа 2018-2035 елларга исәпләнгән һәм ике этапта гамәлгә ашырыла: Беренче чират-2020 елга кадәр. Икенче чират-2035 елга кадәр –</p>
<p>Күләме һәм чыганақлары программаны финанслау</p>	<p>Программа чараларын финанслауның гомуми күләме 144,1 млн. сум тәшкил итә, шул исәптән: - Зеленодольск муниципаль районы бюджеты акчалары- 72 млн. сум; – жирле бюджет акчасы-54,1 млн. сум; - бюджеттан тыш чыганақлар-18 млн. сум. 2018-2035 еллар план чорында каралган бюджет ассигнованиеләре, Зеленодольск муниципаль районы, Татарстан Республикасы бюджеты һәм федераль бюджет ассигнованиеләрен үзгәртүне исәпкә алып, жирле бюджет проектларын формалаштырганда төгәлләштерелә.</p>

2. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫНЫҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

2.1. Россия Федерациясенең пространство оешмасы структурасында жирлекнең торышын, шулай ук Татарстан Республикасының пространство оешмасы структурасында нигезләмәләренә анализлау

«Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының төньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан. Чуаш Республикасы, «Зеленодольск шәһәре» шәһәр жирлеге, Олы Шырдан, Свияжск һәм Мизиново авыл жирлекләре белән чиктәш.

Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы Иделнең уң як ярында Бөек Идел елгасы, тимер юл кисешкән урында һәм Түбән Новгород-Казан автомагистраленең Иске жилкәсендә, Зөя тамагыннан 12 километр ераклыкта урнашкан.

Рәсем 1-карта шәһәр тибындагы бистәсе. Карамалы Тау

Татарстан Республикасы башкаласына кадәр 65 км, Зеленодольск шәһәренән район үзәгенә кадәр 1-3 км ераклык бар.

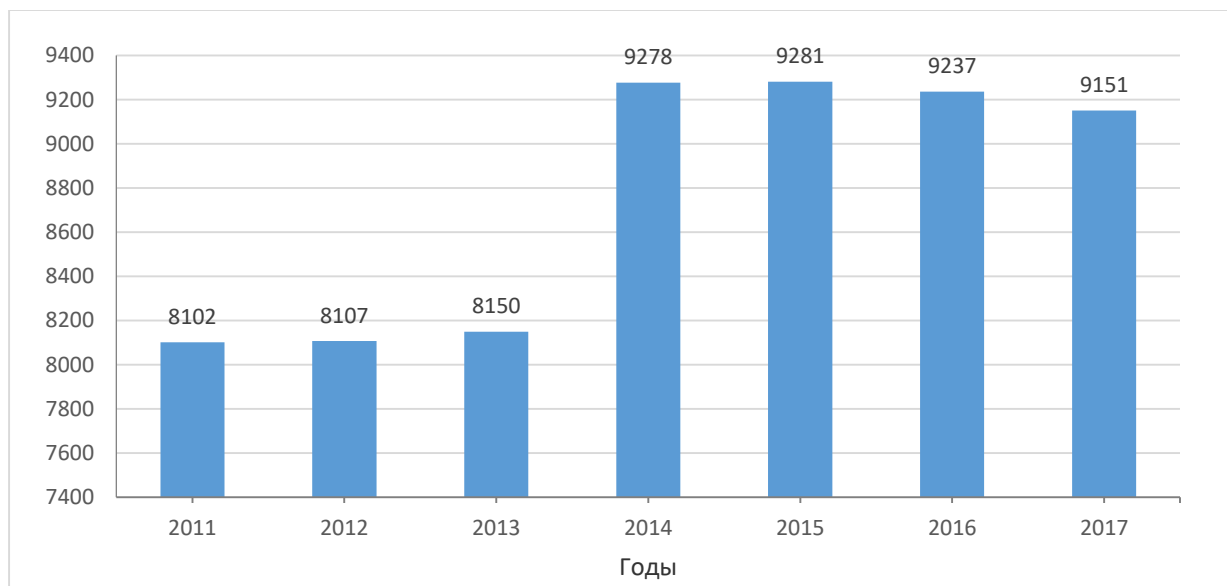
Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы Зеленодольск районының административ үзәге булган халыкны күчерү системасының бер өлеше булып тора. Авыл жирлегенә Татарстан Республикасының күрше районнары, Зеленодольск шәһәре, Казан шәһәре, шулай ук күрше республикалар белән хезмәттәшлек итә.

2.2 жирлекнең социаль-иқтисади характеристикасы, жирлек территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә характеристикасы, транспорт өлкәсендәге эшчәнлеккә дә кертеп, транспорт сорадын бәяләү

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы муниципаль берәмлегенә составына 11 торак пункт керә: шәһәр жирлегенән административ үзәге - шәһәр тибындагы поселогы. Карамалы Тау авылы, Улитино авылы (административ үзәккә кадәр 8 км), Рус Ширданы авылы (6 км), Кече Юрты авылы (9 км), Олы Ходяшево авылы, Кече Ходяшево Бистәсе, Луговой поселогы, Ходяшево ст., Бритвино авылы, Мизиново авылы, Протоповка һәм Исаково авылы. Жирлекнең мәйданы-174, 0,36 км².

«Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» («Карамалы Тау шәһәр тибындагы

поселогы») жирлеге халкы, Татарстан Республикасы Дәүләт статистикасы федераль х езмәтенә территорияль органы мәгълүматларына караганда, 2018 елның 1 гыйнвары на 9151 Кеше (Рәсем 2) тәшкит иткән.

Чыганак: федераль дәүләт статистикасы хезмәте <http://www.gks.ru>.

Рәсем 2-халык саны үзгәрү динамикасы

«Карамалы Тау ш.т.п.» 2011-2017 еллар дәверендә

Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы муниципаль берәмлегендә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы халкының 5% ы яши.

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы II В климатик подрайонына керә.

Жирлек икътисады житештерү, транспорт, агросәнәгать комплексы предприятиеләре, кече бизнес, кунакханәләр, хезмәт күрсәтү өлкәсе белән таныш.

Шәһәр жирлеге территориясендә мәдәният йорты, «Ал чәчәк» балалар бакчасы, «Тополек» балалар бакчасы, Вязовка тулы булмаган гомуми белем бирү мәктәбе, Свияжск урта гомуми белем бирү мәктәбе, Ходяш башлангыч мәктәп – балалар бакчасы, Түбән Вязовка амбулаториясе, «Түбән Бәйле торак комсервисы» ЖЧЖ, Троицк чиркәве, мөселман мәчете, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, Россия Жәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә ТР буенча идарәсе ИК-5 ФКУ, почта бүлеге һәм саклык кассасы, газ хезмәте, 154 нче янгын бүлеге, полиция бүлеге, икмәк кабул итү бүлеге, икмәк кабул итү «Кызыл Шәрык» ААЖнең терлекчелек пункты, терлекчелек бүлеге - агро, тегү цехы, Поликом ЖЧЖ, «Авангард» ААЖ.

Кече эшмәкәрлек Түбән Карамалы бистәсендә урнашкан һәм хезмәт күрсәтү өлкәләре белән тәкъдим ителгән: кибертләр, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары: чәчтарашханәләр, киём ремонтлау остаханәсе, пекарня, фото-кино лабораториясе, жәмәгать туклануы.

Жирлек территориясе аша Түбән Новгород - Казан автомобиль юлының иске тармагы уза. Урта өлешендә Зоя тимер юл станциясе урнашкан, аның тирәсендә төп житештерү, сәүдә, мәдәни эшчәнлек урнашкан. Тимер юл өч юнәлештә китә: Мәскәү, Казан, Ульяновск. Жирлек территориясе буенча Идел елгасы ага, аеруча саклаулы

табигать территорияләре - Провальное, эт күлләре табигать һәйкәлләре урнашкан. Казан шәһәре һәм район үзәге белән элемтә шәһәр яны электропоездлары, Зеленодольск белән паром кичүе белән дә ярдәм итә. Зөя - Чебоксар, Свияжск - Урмары, Свияжск - Козловка интенсив автобус элемтәсе эшли.

Жирлекнең гомуми мәйданы 4022 га тирәсе урман белән капланган, бу Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясенең 8,8 % ын тәшкил итә. Төп урман массивлары жирлекнең төньяк өлешендә Идел елгасының яр буе линиясе буенда һәм тимер юл линиясе һәм федераль әһәмияттәге автомобиль трассасы буенда, үзәк өлештә зур агач утыртуда.

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә «Кайбыч махсус урман хужалыгы» ДУ урнашкан.

Туристик-рекреацион күзлектән караганда, жирлек түбәндәге характеристикаларга ия:

1. Татарстан Республикасы үзәге - Свияжск утрау-шәһәре һәм Зөя төбәкара мультимодаль логистик үзәге янында урнашкан.

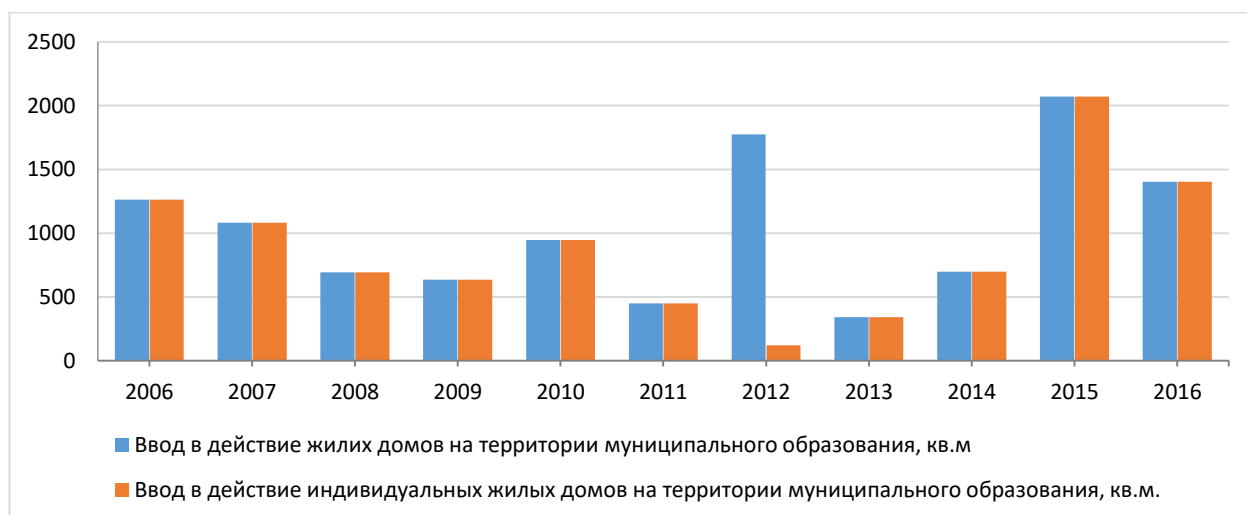
2. Идел елгасы ярында урнашкан табигый-экологик потенциалга ия.

3. М-7 «Идел» федераль трассасының Иске тармагында урнашуы һәм Свияжск станциясе белән тимер юл линиясе булу сәбәпле, транспорт өстенлегенә ия. Территориядән уза торган трасса участогында «Европа – Көнбатыш Кытай» транспорт коридорын формалаштыру буенча халыкара трансконтиненталь проект тормышка ашырыла.

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге бюджеты үтәләше турындагы хисап нигезендә 2017 елда керемнәр 28 518 413,76 сум, чыгымнар 29 628 949,34 сум тәшкил итте.

Карамалы Тау поселогыннан кала, барлык жирлекләр дә Түбән Карамалы Тау жирлегә. Түбән Карамалы Тау, Утар тибындагы индивидуаль йортлар төзелгән.

2006 елдан алып 2016 елга кадәрге чорда гамәлгә кертелгән торак күләмнәренен динамикасы 3 рәсемдә күрсәтелгән.

Чыганак: федераль дәүләт статистикасы хезмәте (<http://www.gks.ru>).

Исәп-хисап чорына жирлек территориясендә жирдән файдалану, шәһәр төзелеш е һәм социаль-икътисади эшчәнлек өлкәсендә кабул ителә торган карарлар транспорт ка ихтыяжны киметергә тиеш, бу жирле халыкның мобильлеген тәэмин итү чыгымнарын киметергә ярдәм итәчәк. Аның үсеш юнәлешләре һәм стратегиясе, тулаем алганда, шәһәрнең социаль-икътисади үсеше параметрлары белән чагыштырганда, узып баручы характерда булырга тиеш. Мондый якын килгәнд, транспорт жирлекнең социаль-икътисади үсешен тоткарлаучы фактор булмаяча.

1.3 транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасы эшчәнлеге характеристикасы һәм эш күрсәткечләре

«Карамалы Тау ш.т.б.» жирлегенен транспорт инфраструктурасы Зеленодольск муниципаль районының транспорт инфраструктурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасы һәм тулаем Россия транспорт комплексына кертелгән. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенен транспорт инфраструктурасы тәкъдим ителде:

1. Екатеринбург-Мәскәү һәм Яшел Үзән – Ульяновск тимер юлы. Идел елгасы аша тимер юл кичүе эшли. Карамалы Тау бистәсендә «РТЮ» ААҖ тимер юл вокзаллары дирекциясе структурасына керүче Горький тимер юлының тимер юл станциясе урнашкан. Станция Мәскәүдән 752 км ераклыкта Мәскәү-Казан-Екатеринбург линиясендә урнашкан. Әлеге станция аша ерак араларга йөрүче поездлар йөри.

2. Транспорт элементәсе шәхси һәм жәмәгать транспорты белән гамәлгә ашырыла торган гомуми файдаланудагы автомобиль юллары, шул исәптән федераль эһәмият тәге Мәскәү-Уфа автомобиль юлы, төбәк/муниципальара һәм жирле эһәмияттәге I-II, III-IV, V техник категорияләрдәге автомобиль юллары буенча.

3. Су транспорты Түбән Карамалы Тау – Зеленодольск шәһәр тибындагы паром кичүе белән тәкъдим ителгән, ул жирлекнең төньяк өлешендә урнашкан, ул жәй көне, кышын боз кичүе белән эшли. Паром кичүе (паром) характеристикалары: кичү озынлыгы-800 м, паром озынлыгы -55 м, паром киңлеге-20 м, йөк күтәрүчәнлеге-600 т.

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенен Идел елгасының яр буе зонасында урнашуы су транспортында йөк һәм пассажирлар йөртүне үстерү өчен уңай мөмкинлекләр тудыра. Әмма хәзерге вакытта жирлектә су транспорты системасы үсми гән.

«Көнбатыш-Көнчыгыш» һәм «Төньяк-Көнъяк» коридорлары буенча халыкара йөк агымнарына хезмәт күрсәтү максатыннан, Зоя тимер юл станциясе янында төбәкара мультимодаль логистика үзәге урнашкан.

Зоя төбәкара мультимодаль логистика үзәге логистик технология нигезендә төрле транспорт төрләре белән йөкләрне кабул итү, вакытлыча саклау, эшкәртү, рәсмиләштерү, рәсмиләштерү, рәсмиләштерү һәм жибәрү, "Көнбатыш – Көнчыгыш» һәм «Тө

ньяк – Көнъяк» коридорлары буенча халыкара йөк агымнарына хезмэт күрсәтү, төбәк ара йөк агымнары буенча йөкләрне кабул итү, вакытлыча саклау, эшкәртү, рәсмиләш терү, рәсмиләштерү, рәсмиләштерү өчен билгеләнгән.

Үзәк составына складлар һәм контейнер майданчыклары булган тимер юл-автомобиль терминалы; су-автомобиль терминалы, складлар, контейнерлар һәм генераль йөкләр өчен майданчыклар булган елга порты; административ һәм хезмэт биналары; тимер юл юллары һәм автомобиль юллары; йөк төяү-бушату майданчыклары; инженер-технологик коммуникацияләр; сервис объектлары керә.

Проект Транспорт һәм товар үткәрүче инфраструктураны үстерүгә комплекслы якин килүне тәмин итә, бигрәк тә «Көнбатыш Европа - Көнбатыш Кытай» халыкара транспорт коридорын төзү кысаларында, ул шулай ук Татарстан Республикасы территориясе аша узачак (рәсем 4).

Рәсем 4-халыкара транспорт коридоры

Логистик үзәкне урнаштыру Зеленодольск шәһәре һәм якин-тирә торак пунктларда яшәүчеләрне эш урыннары белән тәмин итәргә мөмкинлек бирә. Күрше республикалардан - Чуваш Республикасы, Марий-Эл Республикасы Хезмэт миграциясе күләме артачак.

Жирлек территориясендә һава транспорты инфраструктурасы объектлары юк. Якин-тирә шәһәр тибындагы поселогы Карамалы Түбән аэропорт-Татарстан Республикасының Лаеш муниципаль районы территориясендә урнашкан «Казан» халыкара аэропорты.

1.4 жирлектәге юл челтәренен характеристикасы, юл хәрәкәте параметрлары, юлларны карап тоту сыйфатын бәяләү

«Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» шәһәр жирлеге территориясе буенча федераль әһәмияттәге гомуми файдаланудагы, муниципальара һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары уза.

Юл инфраструктурасының нигезен М-7 «Идел» федераль әһәмияттәге автомобиль юлын, Зөя төбәкара мультимодаль логистика үзәгенә илтүче юлны, жирлек һәм күрше авылларны тоташтыручы юлларны (табл) үз эченә ала. 1).

1 нче Таблица - Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы муниципаль берәмлегенә автомобиль юллары Исемлеге

№ п/п	Юл исеме	Техник категория
1	Федераль	
1.1	М-7 «Идел» Казан – Мәскәү	I-II
2	Региональ	
2.1	СММЛЦ янына килү	IV
2.2	Карамалы Тау поселыгына керү-Протоповка	IV
2.3	Карамалы Тау – Албаба станциясе	IV
3	Жирле	
3.1	Улитино т. п. янына килү	V
3.2	Рус Ширданы т. п. янына килү	V

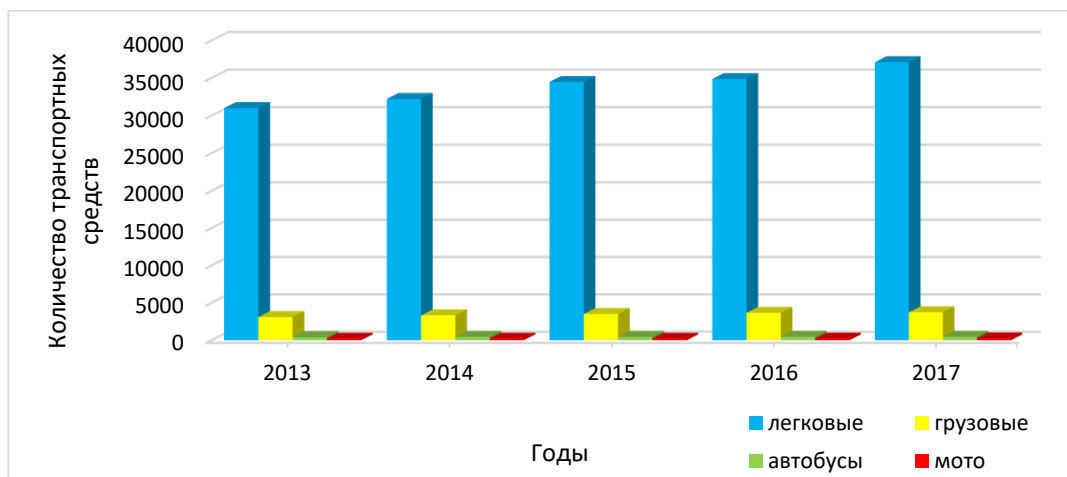
Жирле әһәмияттәге урам-юл челтәренә шактый өлеше жирлек территориясендә норматив булмаган эксплуатация хәлендә, бу ремонт эшләренә финанс ресурслары белән бәйлә.

Торак пунктларның киңәюе, сәнәгать үсеше һәм Свияжск төбәкара мультимодаль логистик үзәге төзелеше белән бәйлә рәвештә, Идел Зеленодольск шәһәренә сул як ярлары белән автомобиль элементсен көчәйтү һәм транспорт инфраструктурасын оптимальләштерү зарур. Моннан тыш, юл төзелеше үсеш темпларынан артып киткән автомобиль транспорты хәрәкәтенә саны һәм интенсивлыгы арту белән билгеләнгән хәзерге вазгыять жирлектә юл-транспорт инфраструктурасын алга таба камилләштерүне таләп итә.

Жирлек чикләрендә автомобиль юллары челтәрен үстерү барышында урамнарны һәм юлларны карап тоту һәм техник хәл итүгә, транспорт һәм жәяүлеләр өчен хәрәкәт итү өчен уңайлы шартлар тудыручы жиһазлар дәрәжәсенә (бер төрле агым, транспорт агымын аерымлау, жәяүлеләр өчен тизлекне һәм хәрәкәт иминлеген тәмин итү), шулай ук пассажирлар ташу өчен жәмәгать транспорты инфраструктурасының уңайлы һәм куркынычсыз шартларына ирешү зарур.

2.5 транспорт чаралары паркы составын һәм автомобильләренә дәрәжәсен анализлау, парковкалар (парковка урыннары) белән тәмин итү

Соңгы елларда «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә, Зеленодольск муниципаль районы территориясендәге кебек, тулаем алганда, автотранспорт чаралары паркын тулыландырмау күзәтелә. Зеленодольск муниципаль районы территориясендә теркәлгән автотранспорт саны буенча белешмәләр 5 нче һәм 2 нче таблицада китерелгән.

Рәсем 5-Зеленодольск муниципаль районында автомобильләр саны динамикасы турында мәгълүмат

2 нче Таблица-Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районында теркәлгән автотранспорт чаралары Саны, ТР ЭЭМ ЮХИДИ бүлекчәсе мәгълүматлары буенча

Транспорт чарасы тибы	Годы				
	2013	2014	2015	2016	2017
Жиңелчә	31014	32234	34493	34886	37139
Йөк	3105	3339	3517	3678	3754
Автобуслар	429	441	453	463	470
Мото	207	211	213	216	248

Автомобильләр паркының Төп үсеше гражданнар милкендә булган жиңел автомобильләр санын арттыру хисабына башкарыла.

Автотранспорт чараларын саклау «Карамалы Тау» муниципаль берәмлеге халкы йорт яны участкаларында, күп фатирлы йортларның ишегалды территориясендә, бер катлы гаражларда һәм шәхси төзелеш зоналарында урнашкан йорт яны кишәрлекләрендә, шулай ук бистәнең урам-юл чөлтәрендә жәлеп ителә торган объектлар участкалары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Йөк автомобильләре, тракторлар һәм башка техника жирлек предприятиеләре территориясендә урнашкан стоянкаларда һәм гаражларда саклана.

Авыл территорияләрендә һәм алар янәшәсендәге житештерү территорияләрендә жәяүлеләр йөри алырлык транспорт чараларын даими саклау өчен житәрлек күләмдә ачык стоянкалар һәм гаражлар бар.

Шәхси төзелеш районнарында автомобильләр саклау урыннары каралмаган, чөнки автотранспорт чараларын шәхси жир кишәрлекләрендә саклау күздә тотыла,

һәм парковка урыннары белән тәмин ителеш 100% тәшкил итә.

Кунак һәм сатып алу урыннары ачык парковкаларда төрле функциональ билгеләнештәге объектларга керү урыннарыннан 150 м ераклыкта (сәүдә һәм спорт нокталары, хезмәт кушымтасы объектлары һ.б.) хезмәт күрсәтә торган объектка бүлөп бирелгән жир кишәрлекләре чикләрендә урнашкан.

ТР шәһәр төзелешен проектлау нормативларына туры китереп, халыкны автомобильләр белән (жиңел, йөк һәм автобуслар да кертеп) тәмин итү фаразлары түбәндәгечә булачак: 2020 елга – 1000 кешегә 387,9 автомобиль; 2035 елга – 1000 кешегә 595,3 автомобиль.

Транспортны зур жәлеп ителгән яна объектларны проектлаганда исәп-хисап чорына автостоянкаларда машина урыннарының норматив санын шәһәр төзелеше проектлау нормативларына туры китереп карарга кирәк.

Автомобильләргә кыска вакытлы саклау өчен газоннарны рөхсәтсез файдалануны булдырмау өчен махсус билгеләнгән урыннарда экологик парковкаларны (экопарковкаларны) куллану перспективалы, ул газон чирәмә белән чәчелгән һәм газон рәшәткәсә белән ныгытылган, ул үсемлекләрнең тамыр системасына зыян китерүне булдырмый кала, участокның эстетик төрен саклап кала.

2.6. Гомуми файдаланудагы транспорт чараларының эш характеристикасы, пассажирлар агымын анализлауны да кертеп

«Карамалы Тау ш.т.б.» муниципаль берәмлегенә транспорт системасының 2035 елга кадәрге тотрыклы эшләве жәмәгать пассажир транспорты системасының үсешенә турыдан-туры бәйле. «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә, 2035 елга кадәр хәрәкәт итүнең моторизацияләнмәгән ысуллары белән беррәттән, жәмәгать пассажир автотранспорты да өстенлекле чара булырга тиеш.

Гомуми файдаланудагы пассажир транспорты ике мөһим функцияне гамәлгә ашыра: социаль (халыкның аз тәмин ителгән катламнарын күчерү мөмкинлеген тәмин итә) һәм экологик.

Казан һәм Үзәннән Карамалы Тау шәһәр яны поездлары йөри, алар «753 км» һәм «Свияжск» тимер юл тукталышлары аша йөри. Моннан тыш, Идел аша Түбән Вязовка кадәр сезонлы паром кичүе дә эшли. Паромның үткәрү сәләте-сменага 500 автомобиль. Кичүнең эш режимы-06.00 сәгәттән 22.00 сәгәткә кадәр. Объект барлык кирәкле коткару чаралары белән жиһазландырылган.

Автобус элементәсе житәрлек дәрәжәдә үсмәгән. Ял көннәрендә Казаннан Свияжскка автобус йөри (532 нче маршрут, тәүлегенә бер рейс), тагын ике автобус маршруты жирлек территориясә аша транзит белән йөри: 551 нче номерлы «Акзигитово-Казан» һәм 555 нче номерлы «Мамадыш-Өжил - Казан» маршрутлары. 3 нче таблицада пассажирлар ташуның гамәлдәге маршрутлары буенча белешмәләр китерелгән.

Кама Тамагы ш.т.б.дә хәрәкәт итүгә ихтыяжның үзгәрүе. Карамалы Түбән Вязовы автомобильләрдә йөрү ихтыяжын канәгатьләндерүче халыкның өлеше артуын раслый. Моның белән бәйле рәвештә жәмәгать транспортының һәм аның инфраструктурасының жәлеп итүчәнлеген арттыруга, халыкның социаль төркемә пассажирларын йөртү буенча хезмәт күрсәтү спектрын киңәйтүгә юнәлдерелгән чараларны эшләү һәм гамәлгә кертү зарур.

Пассажирларны йөртү буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү өчен, жәмәгать транспорты инфраструктурасын норматив халәткә китерү буенча чаралар үткәрергә, жирле халык өчен, шул исәптән аз хәрәкәтләнүче категорияләрне дә кертәп, жәмәгать транспортының үтәлеләген арттырырга, РФ транспорт Министрлыгының «автомобиль транспортында һәм шәһәр жир өсте электр транспортында пассажирлар һәм багаж ташуны гәмәлгә ашырганда халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең социаль стандартын раслау турында»2017 елның 31 гыйнварындагы ПУ-19-р номерлы боерыгы нигезләмәләрен исәпкә алып.

Улитино авылының Карамалы Тау бистәсеннән ераклыгы сәбәпле, жирлекнең генераль планы буенча жирлек эчендә - 1 чиратта автобус элементәсе оештыру күздә тотыла.

3 нче Таблица-пассажирлар ташу маршрутларының гамәлдәге характеристикасы

Даими ташу маршрутының теркәү номеры	Даими пассажирлар ташу маршрутының тәртип номеры	Даими ташу маршрутының исеме	Даими пассажирлар ташу маршруты буенча арадаш тукталыш пунктлары исеме	Даими ташу маршруты буенча тукталыш пунктлары арасында урамнар, автомобиль юллары исеме	Даими пассажирлар ташу маршрутының озынлыгы-км	Транспорт чарасы төре
61	551	Акъегет (Акъегет авылы тукталыш пункты) - Казан ("Восстание" тимер юл вокзалында тукталыш пункты)	Югары Ослан районы (Гаврилково)	"Акъегет - Казан", "Нурлат - Городище", "Карамалы Тау - Албаба", "Төрлемә - Нурлат - Борындык", Казан (Декабристлар ур., Восстание ур., Горький шоссесы, Залесная ур., Восход ур., профессор Мөхәммәдьяров ур., Академик Королев ур., Воровский ур.)	100	Аз сыйдырышлы Автобус
62	555	Мамадыш-Әкилово (Мамадыш-Әкил авылы тукталыш пункты) - Казан ("Восстание" тимер юл вокзалында тукталыш пункты)		Мамадыш-Әкил (Татарстан ур.), "Мамадыш-Әкилгә керү юлы", "татар Әжиле - Күгәй", "Төрлемә - Нурлат - Борындык", "Нурлат - Городище", "Карамалы Тау - Албаба", "М-7", Казан (Залесный ур., Восход ур., профессор Мөхәммәдьяров ур., Академик Королев ур., Воровский ур., Декабристлар ур., Восстание ур., Горький шоссесы)	221	Аз сыйдырышлы Автобус
87	532	Казан ("Көнъяк" автовокзалы) - Свияжск ("Свияжск утрау-шәһәре" тукталыш пункты) - Казан ("Көнъяк" автовокзалы)	Казан ("башкала" АВ)	Казан (Оренбург юлы, Оренбург тракты, Павлюхин ур., Сәлимжанов ур., Татарстан ур., Мәскәү ур., Ташаяк ур., Сәид-Галиев ур., Киров дамбасы, Несмелов ур., Краснокшайский ур., Зур Крыловка ур., Фрунзе ур., Фрунзе ур., Болотников ур., Горький шоссесы, Залесная ур., М-7, "Мизиново-Протоповка" а/д, "Свияжск утрау-шәһәренә керү юлы"	76	Зур сыйдырышлы Автобус

2.7 жэяүлелэр һәм велосипедта йөрү шартларының характеристикасы

«Карамалы Тау ш.т.п.» жирлегенең гамәлдәге транспорт системасы транспорт элементләрен тагын да үстерүне, аларның нәтижәлелеген һәм куркынычсызлыгын оптимальләштерүне һәм арттыруны, шәһәр инфраструктурасы объектларының тиз һәм турыдан-туры үтемлелеген тәмин итүне, 2035 елга кадәр мобиль һәм экологик транспорт чараларын куллануны таләп итә.

Хәзерге вакытта жирлекнең урам-юл челтәре халыкның моторлаштырылмаган хәрәкәт итү ысуллары өчен инфраструктураның житәрлек дәрәжәдә үсмәве белән характерлана. Шуңа бәйле рәвештә жэяүлеләр һәм велосипед хәрәкәтен оештыруны камилләштерүнең түбәндәге төп юнәлешләре билгеләнә:

1) урамнар һәм юллар буенда кешеләр хәрәкәте өчен мөстәкыйль (конструктив Аерым) юллар белән тәмин итү (төзекләндерелгән тротуарлар һәм жэяүлеләр юллары буенча), жэяүлеләр өчен киртәләр урнаштыру һәм транспорт чараларының жэяүлеләр киңлекләре территориясенә очраклы яки намерлы үтеп керүен булдырмауга юнәлтелгән башка физик чараларны куллану (кече архитектура формалары, яшел утыртмалар, жайланмаларны юнәлтә торган корылмалар һ.б.).

2) жирлектә велотранспорт инфраструктурасы (велоюллар һәм велопарковкалар) булдыру.

Хисап чорына веломаршрутларның бербөтен системасын (бер-берсенә бәйле веломаршрутлар системасын) төзүне күздә тоту актуаль.

Жирлектә велосипед транспорты үсешен тоткарлый торган проблемаларның берсе – велосипедлар кую өчен житәрлек дәрәжәдә жиһазландырылган урыннар булмау. Моннан тыш, гамәлдәге шартларда велосипедчылар еш кына гадәти юллардан алар өчен махсус бүлеп бирелгән пространстводан башка файдалана. Велосипедта йөрү мөмкин булган очракта, велопарковкалар булмау сәбәпле, Халык автомобиль һәм жәмәгать транспортын куллана.

Велотранспортны үстерү урам-юл челтәренә чыгымнарны киметергә мөмкинлек бирә һәм юл киңлеген нәтижәлерәк файдалануга китерә. Велосипед хәрәкәте жәмәгать киңлеген, гомумән алганда, халык өчен уңайлырак итә.

Жирлектә Велотранспорт елына 7 айдан да ким булмаган күләмдә файдаланылырга мөмкин. 2035 елга кадәр актив велосипедлаштыру жирлектәге кайбер транспорт, социаль һәм экологик проблемаларны хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк:

жәмәгать транспортын булдыру һәм үстерү зарурлыгы кимиячәк, халыкның автотранспортка бәйлелеге кимиячәк, бигрәк тә якын араларга хәрәкәт иткәндә;

жирле халыкның мобильлеге артачак;

күрше авыл жирлекләре арасында бәйләнеш житешсезлеге бетереләчәк;

автомобиль парковкаларына ихтыяж кимиячәк;

автотранспортның әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысы кимиячәк;

урам-юл челтәрен кече үлчәмле һәм моторлаштырылмаган велотранспорт чараларын куллану нәтижәлелеге артачак;

юл-транспорт һәлакәтләренә авырлыгы кимиячәк, чөнки велоузыш автотранспортка күчүгә караганда, зур куркыныч тудыра.

2.8 йөк транспорт чаралары хәрәкәтенә характеристикасы, коммуналь һәм юл хезмәтләре транспорт чараларының эшен бәяләү, транспорт чаралары өчен инфраструктура торышы

Йөк транспорт чаралары хәрәкәтен тәртипкә салу өчен гамәлдәге урам-юл челтәрендә йөк транспортын тыю/чикләүләр һәм контрольдә тотуның оптималь системасын төзү, йөк автомобильләре өчен оештырылган стоянкаларны төзекләндерү буенча чаралар кирәк.

Федераль әһәмияткә ия булган һәм тимер юл буенда урнашкан Карамалы Тау ш.т.п. торак пункты өчен саклагыч корылмалар төзү һәм тавыш саклау чаралары булдыру, шулай ук Улитино һәм п.т.п. торак пунктларының перспективалы районнары булдыру зарур. М7 трассасы буенда Карамалы Тау - исәп-хисап вакыты.

Коммуналь һәм юл техникасы өлешендә кулланыла торган транспорт чараларының, ярдәмче чараларның һәм механизмнарның шактый тузган булуын билгеләп үтәргә кирәк. Урам-юл челтәрен карап тоту буенча эшләргә сыйфатлы башкару өчен махсус техника паркын хисап чорына яңарту сорала.

2.9 юл хәрәкәте иминлегенә дәрәжәсен анализлау

Хәзерге вакытта Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү буенча дөүләт системасы (юл хәрәкәте иминлегенә) барлыкка килде һәм тотрыклы эшли. Юл-транспорт һәлакәтләрен һәм аның нәтижәләрен авырлыгын киметүнең төп ысулы буларак юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү проблемаларын хәл итү буенча федераль, региональ һәм муниципаль максатчан программаларны формалаштыру, тормышка ашыру һәм озайту аша тормышка ашырыла торган программа-максатчан якын килү нәтижәле кулланыла.

2013 елның 3 октябрдагы 864 номерлы Россия Федерациясә Хөкүмәте Карары белән расланган «2013-2020 елларда юл хәрәкәте иминлеген арттыру» федераль максатчан программасы федераль дәрәжәдә кабул ителде һәм гамәлгә ашырыла.

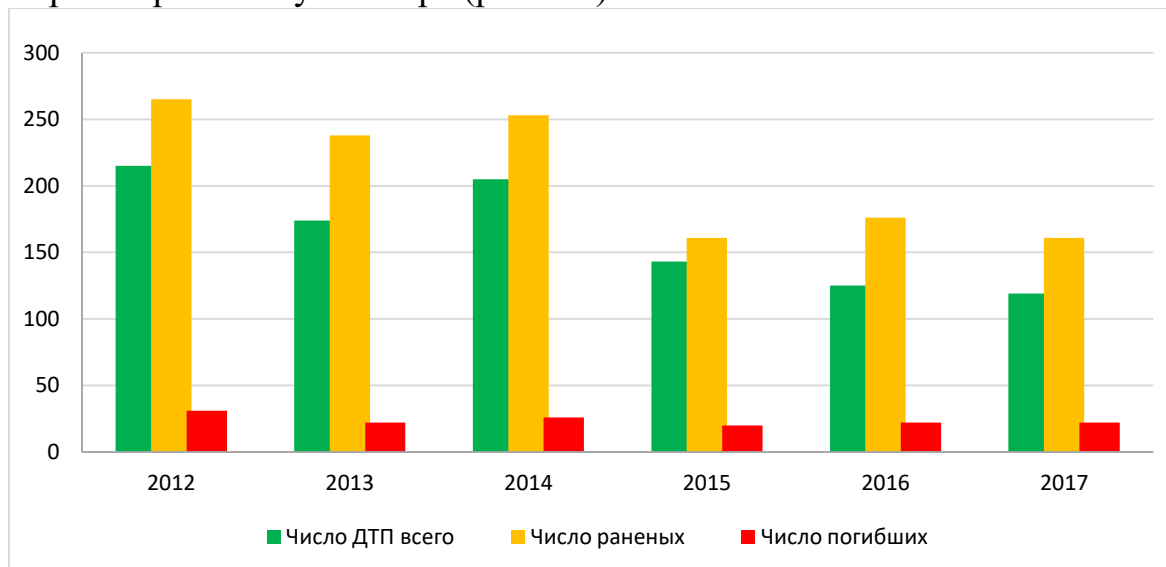
Төбәк дәрәжәсендә «2014-2020 елларга Татарстан Республикасы транспорт системасын үстерү» дөүләт программасының «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру» ярдәмче программасы кысаларында Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру чаралары гамәлгә ашырыла.

«Юл хәрәкәте иминлеген арттыру» ФМПны гамәлгә ашыру кысаларында, Россия ГТХМ киңәшләре нигезендә, М-7 «Идел» автомобиль юлында юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү максаты белән, Карамалы Тау т.п. районында вертолет мәйданчыгы төзү күздә тотыла.

2017 елга Зеленодольск районында автомобильләштерү дәрәжәсе 1 мең

кешегә 225 берәмлек транспорт чарасы тәшкил итә. Автопаркның саны арту соңгы елларда юл хәрәкәте шартларының характеристикаларын сизелерлек үзгәртүгә һәм шартларын катлауландыруга китерде, бу авария куркынычын арттыра.

Юл хәрәкәте иминлегенең тәэмин ителеш дәрәжәсен бәяләү өчен юл-транспорт һәләкәтләре һәм аларның нәтижәләренең авырлыгы буенча статистик мәгълүматлар нигез булып тора (рәсем 6).

Рәсем 6-Зеедодольск муниципаль районы территориясендә 2012 елдан алып 2017 елга кадәр чорда һәлак булган һәм яраланган юл-транспорт һәләкәтләренең исәпкә алу динамикасы.

«Карамалы Тау ш.т. п.» МБДЭ ЮТһ статистикасы буенча белешмәләр 4 нче таблицада тәкъдим ителгән.

№ п/п	Карамалы Тау ш.т. п.	ДТП-Погибло-Ранено					
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Кама Тамагы ш.т.п. Карамалы	2-0-2	2-0-2	4-1-4	2-0-2		5-1-5
2	Протоповка авылы	4-0-6	2-0-2	1-0-2	2-0-2	1-0-3	1-0-2
3	Мизиново авылы						1-0-2
4	Карамалы Тау А / н.- Зөя утары						1-1-0
5	Ходяшево Бистәсе						
6	«Зө»"ял базасы		1-0-1				
7	А/Мизиново-Зөя утары			1-0-1	1-0-1		
8	а/д Төрлемә-Н. Вязовые			1-0-3			
9	Исак авылы			1-0-1			

Авариянең төп сәбәбе-машина йөртүчеләрнең һәм жәяүлеләрнең Түбән дисциплинасы. Юл-транспорт һәләкәтләрендә зыян күрүчеләрнең юл шартлары канәгатьләндерерлек түгел.

Ш.т.п. территориясендә юл-транспорт инфраструктурасы объектларын

норматив таләпләргә туры китереп карап тоту һәм үстерү буенча кисәтү чаралары булмаганда. Васильевода авариялелек һәм аның нәтижәләренең авырлығы күрсәткечләре арту мөмкин.

2.10 транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә, халыкның иминлегенә һәм сәламәтлегенә тискәре йогынты дәрәжәсен бәяләү

«Карамалы Тау ш.т.б.» муниципаль берәмлегенә жирлегендә халыкның автомобильләштерү дәрәжәсе арту белән күчмә пычрату чыганаclarыннан пычраткыч матдәләр чыгару арту билгеләнә, бу исә жирле халыкның тормыш-көнкурешенә тискәре йогынты ясый.

Халыкның тиз йөрешле автомобильләштерү ягына барган үзгәрешләр тоткарлыklar һәм су басу, әйләнә-тирә мохитнең пычрануы, территорияләргә читләштерү һәм башка күп кенә проблемаларның кискенләшүенә китерә, бу жирле халыкның тормыш сыйфаты начараюга китерә.

Автомобиль паркы үсеше атмосфера һавасының пычрануы артуга гына түгел, селитет һәм рекреацион зоналар территорияләргә чүпләп кенә калмыйча, жирләргә һәм сулыкларны агулы матдәләр белән пычрату чыганагына да хезмәт итүче транспорт чараларыннан үзенчәлекле калдыklar артуына да китерде. Автомобиль юллары янындагы территорияләрдә су, туфрак һәм үсемлекләр кайбер канцероген матдәләргә йөртәләр. Шулар ук вакытта автотранспорт чараларыннан күпчелек калдыklar икенчел матди ресурсларның кыйммәтле чыганагы булып тора, алар рециклингга дучар ителәргә тиеш.

Төп чара булып, бистәдә урнашкан торақ төзелешен тоткарларга мөмкинлек бирә. Түбән Карамалы Тау автотранспортның тискәре тавыш йогынтысыннан, тавыш саклау яшелләндерүне булдырудан гыйбарәт. Гамәлдәге урамнар буендагы территорияне максимум рәвештә яшелләндерергә тәкъдим ителә.

Автотранспортның әйләнә – тирә мохитне пычратуга тискәре йогынтысын киметү эшендә төп юнәлешләргә берсе булып альтернатив ягулыкны-сыекландырылган һәм сыекландырылган газны куллануны киңәйтү, юлларны төзекләндерү, двигательләргә эшен контрольдә тоту, халыкны (жәяү, велоузыштыру) хәрәкәт итүнең актив ысуллары өчен инфраструктура һәм жәмәгать транспорты системасын үстерү тора.

Жирлекнең генераль планы буенча Мәскәү-Екатеринбург тимер юлы, рус Ширданы, Карамалы Тау ш.т.б. һәм Мәскәү-Уфа федераль трассасы белән шәһәр тибындагы бистәдән тавыш саклау чаралары үткөрү күздә тотыла. Түбән Вязовые. Торақ төзелешкә тискәре тавыш йогынтысыннан сакларга мөмкинлек бирүче төп чаралар: тавыш саклау яшелләндерү, тәрәзәләргә тавыш изоляцияләү, акустик краннар куллану.

2.11 транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартлары һәм перспективалары характеристикасы

«Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» шәһәр жирлегенә

территориясендә транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартлары транспорт-шәһәр төзелеше өчен яраклы һәм тарихи барлыкка килгән капитал төзелеш, мәдәни һәм тарихи мирас объектлары һәм табигый киртэләр булу белән бәйлә чикләүләргә һәм кыенлыктарга ия.

Жирлекнең транспорт инфраструктурасын нәтижәле үстерү перспективалары финанс ресурсларының чикле булуы һәм аерым масштаблы чараларны тормышка ашыруның зур сроклары белән тоткарлана.

2.12 транспорт инфраструктурасын үстерү һәм функцияләү өчен кирәкле норматив-хокукий базаны бәяләү

«Карамалы Тау ш.т.п.» жирлектә транспорт инфраструктурасын үстерү һәм функцияләү өчен кирәкле булган гамәлдәге норматив-хокукий базаны бәяләү аның житәрлек дәрәжәдә булуын күрсәтә.

2018-2035 елларга Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы Татарстан Республикасы һәм Зеленодольск муниципаль районының СТПДА, 2035 елга кадәр (2020 елга кадәр беренче чират) «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» жирлегенә генераль планына һәм башка документлар нигезендә эшләнгән.

Гамәлдәге норматив-хокукий актларга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, шулай ук яңа норматив документларны эшләү жирлектә транспорт инфраструктурасы объектларын эксплуатацияләгәндә, төзегәндә һәм реконструкцияләгәндә барлыкка килгән факттагы ихтыяжларны исәпкә алып законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Кама Тамагы ш.т.п. муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү Программасын эшләү һәм тормышка ашыруда чагылдырылган программа-максатчан алым куллану 2018-2035 елларга Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау» («Карамалы Тау») авыл жирлегендә транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү буенча чаралар (инвестицион проектлар) исемлеген нәтижәле билгеләүгә, приоритетлаштыруга һәм этаплап тормышка ашыруга ярдәм итә.

2.13 транспорт инфраструктурасын финанслауны бәяләү

Транспорт инфраструктурасы объектларын, юл сервисы объектларын да кертәп, карап тотуны һәм үстерүне финанслау дәүләт бюджеты һәм бюджеттан тыш чыганактардан гамәлгә ашырыла.

Жирлектә транспорт инфраструктурасын үстерү буенча эшчәнлекне оештырганда булган төп проблема-финанс ресурсларының чикләнүе, шуңа күрә жирлекнең транспорт системасы финансланмаган. Шулай ук вакытта транспорт инфраструктурасын үстерү эшчәнлегенә нәтижәлеге планлаштырылган программа чараларын тулысынча һәм үз вакытында финанслауга, бу өлкәдә

ведомствоара һәм территориальара координацияләүгә бәйле.

Шуңа бәйле рәвештә, муниципаль берәмлек территориясендә транспорт инфраструктурасын үстерү төрле дәрәжәдәге хакимиятләрнең: федераль, региональ, муниципаль хакимиятләрнең инде кабул ителгән стратегик һәм программа карарларын исәпкә алып, уртақ тырышлығына юнәлдерелгән комплекслы яқын килү нигезендә гамәлгә ашырыла һәм, нәтижәгә юнәлдерелгән, шул исәптән бюджеттан тыш акчаларны (инвестор, дәүләт-хосусый партнерлык) жәлеп итеп, бюджетлау принцибын күздә тотта.

3. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ СОРАВЫН, ХАЛЫКНЫҢ ХӘРӘКӘТ ИТҮ ҺӘМ ЙӨК ТАШУ КҮЛӘМНӘРЕН ҺӘМ ХАРАКТЕРЫН ҮЗГӘРТҮ

3.1 жирлекнең социаль-икътисади һәм шәһәр төзелеше үсеше фаразлары

Социаль - икътисади һәм шәһәр төзелеше үсеше фаразы икътисадагы кризис күренешләрен Жинү, жирлекнең, Зеленодольск районының, Татарстан Республикасының һәм тулаем илнең отышлы хәлен, туучылар санын стимуллаштыруга, гомер озынлығын арттыруга, шулай ук район һәм ил эчендә дә, яқын һәм ерак чит илләрдәге миграция алмашуын киңәйтүгә нигезләнә.

Жирлекнең перспективалы пространство-планлаштыру чишелеше нигезендә территорияне үстерү идеяләре ята:

1. Свияжск төбәкара мультимодаль логистик үзәген үстерү өчен инфраструктура формалаштыру.

2. Зөя төбәкара мультимодаль логистик үзәген оештыру һәм торак пунктларны үстерү нәтижәсендә М7 (Идел) федераль автомобиль юлының һәм тимер юл магистраленең планлаштыру нигезен көчәйтү.

3. Халыкны күчерү һәм халыкка хезмәт күрсәтү системаларын тәртипкә салу, житештерү зоналарын һәм торак пунктлар территорияләрен киңәйтү.

4. Транспорт инфраструктурасын камилләштерү.

5. Идел елгасының төп планлаштыру үзәге буларак саклау һәм аның ролен көчәйтү.

6. Карамалы Тау штп Яшел зонасын булдыру, жирлек территориясендә Ландшафт-рекреацион зоналарны бүлеп бирү һәм формалаштыру.

Торак пунктларда торак төзелешен үстерү өчен жирлекнең генераль планы белән 306,4 га тәшкит иткән территория запасы каралган, ул торак пунктлар чикләрендә – авыл хужалыгы кулланышындагы жирләр исәбенә чикләргә кертелә торган жирләрнең 1 чираты – исәп-хисап вакыты. Исәп-хисап чорына торак майданы белән тәэмин ителешне бер кешегә 25,4 кв. м. га кадәр арттыру күздә тотыла. Яңа территорияләрне төзү инженер-техник тәэмин итү челтәрләрен һәм юл инфраструктурасын комплекслы үзләштерү юлы белән тәкъдим ителде.

Яңа территорияләрне торак төзелеше өчен үзләштерү белән бер үк вакытта урам-юл челтәрен, бигрәк тә торак төзелеше эчендә үстерү гамәлгә ашырылырга тиеш.

Торак һәм сәнәгать-гражданлык төзелешенәң югары темпларын саклап калу өчен, транспорт инфраструктурасының алгарышлы үсеше стратегиясен гамәлгә ашыру таләп ителә.

3.2 жирлек территориясендә булган транспорт төрләре буенча халыкның йөреше һәм йөк ташу күләме һәм характеры фаразы

Исәп-хисап чорына жирлектә транспорт сорагы структурасы берәз үзгәрешләр кичерер дип фаразлана. Автомобиль һәм тимер юл транспортына йөк әйләнешен һәм пассажирлар әйләнешен исәп-хисап чорына тәмин итүдә төп роль уйный.

Халыкның пассажир әйләнеше, йөк әйләнеше һәм транспорт хәрәкәте үсешенәң төп факторлары-халыкның эшлекле активлығын арттыруга, физик һәм юридик затларның реалы керемнәрен арттыруга ирешү.

«Карамалы Тау» муниципаль берәмлеге халыкның күчмә төрләре буенча хезмәт, мәдәни-көнкүреш, туристик һәм башка максатлар белән хәрәкәт итүгә булган ихтыяжы зур. Транспорт инфраструктурасы эшендә үзгәрешләренә аңлау һәм транспорт, пассажирлар һәм жәяүлеләр агымнары трансформацияләнүнең динамикасын фаразлау хисап чорына жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү Программасын эшләү нигезенә салынган.

Перспективалы пассажирлар әйләнеше үсешенә шулай ук халык өчен транспорт хезмәтләренәң бәяләрдән файдалану мөмкинлеген арттыруга юнәлдерелгән транспорт секторына дәүләт ярдәме чаралары да ярдәм итә. Татарстан Республикасында социаль әһәмияткә ия булган пассажирлар йөртүне, шулай ук республика территориясендә гражданның аерым категорияләренә ташламалы йөртүне тәмин итү максатларында транспорт оешмаларына һәм йөртүчеләргә дәүләт ярдәме күрсәтү чаралары комплексы гамәлгә ашырыла.

Халыкның керемнәрен арттыру транспорт хәрәкәте һәм автомобиль йөртү дәрәжәсенәң алга таба үсүенә, шулай ук шәхси автомобильләренә куллануның интенсивлығына (вакыт берәмлеге өчен бару саны һәм озынлыгы) китерәчәк. Болар барысы да транспорт инфраструктурасы объектларын, бигрәк тә жирлек территориясендә автомобиль юлларын төзү һәм реконструкцияләүне тиз темпларда үстерергә йөкли.

Хәзерге потенциалы ихтыяжыны исәпкә алып, жирле халыкка (жәяү, велоузыш) хәрәкәт итүнең актив ысуллары өчен инфраструктура үсеше бик актуаль һәм перспективалы.

3.3 транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасы үсеше фаразы

«Карамалы Тау ш.т.б.» муниципаль берәмлегенәң транспорт инфраструктурасын үстерү фаразы тимер юл һәм автомобиль транспортында транспорт инфраструктурасын реконструкцияләүне һәм яңа төзүне күздә тотта. Жирлекнең һәм торак пунктларның юл челтәрен алга таба камилләштерү, торак зоналарга, ял итү зоналарына, күмәк бакчаларга илтүче автомобиль юллары төзү,

шулай ук саклау корылмалары төзү һәм шәһәр тибындагы бистә торак пункты өчен тавыш саклау чаралары булдыру тәкъдим ителә. Федераль әһәмияткә ия булган һәм тимер юл буенда урнашкан Түбән Вязовые авылы һәм Улитино һәм поселогы торак пунктларының перспективалы районнары. М7 трассасы буенда Карамалы Тау - исәп-хисап вакыты.

Жирлек территориясендә СММЦГА керү юлын төзү күздә тотыла, аның озынлыгы жирлек территориясә буенча 550 м тәшкил итәчәк – исәп-хисап вакыты. Моннан тыш, СММЛЦ 750 м ихтыяжлары өчен көньяк өлешендә тимер юл жыелма майданыннан тимер юл салу-исәп-хисап вакыты.

3.4 юл челтәре үсеше фаразлары

Бүгенге шартларда, юл хәрәкәтендә югалтуларны киметү зарурлыгын исәпкә алып, урам-юл челтәренә гамәлдәге участокларын төзү һәм реконструкцияләү буенча чаралар комплексын гамәлгә ашыру фаразлана.

«Карамалы Тау ш.т. б.» муниципаль берәмлеге урамнары һәм юллары челтәрен үстерү, аеруча кирәкле транспорт корреспонденцияләрен һәм йөк-һәм пассажирлар агымнары юнәлешләрен исәпкә алып, хезмәт кушымтасы урыннары һәм мәдәни - көнкүреш хезмәте күрсәтү үзәкләре белән уңайлы транспорт элементсен оештыру, шулай ук жәяүлеләр өчен уңайлы транспорт элементсен булдыру кысаларында гамәлгә ашырылачак.

«Карамалы Тау ш.т.б.» МБ генераль планы белән жирлекнең һәм торак пунктларның юл челтәрен алга таба камилләштерү, торак зоналарга, ял итү зоналарына, күмәк бакчаларга һәм СММЛЦГА илтүче автомобиль юлларын алга таба төзү тәкъдим ителә.

Киләчәктә – Түбән Карамалы Тау поселогы-Зеленодольск шәһәре-Идел елгасы аша автомобиль күперә төзелешә мөһим булып тора.

3.5 автомобильләренң дәрәжәсен, юл хәрәкәте параметрларын фаразлау

Хәзерге вакытта автомобиль транспорты жирле халыкның транспорт ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен өстенлек итә. Автомобиль транспорты йөк һәм пассажирлар ташуда төп йөкләнешне алып тора.

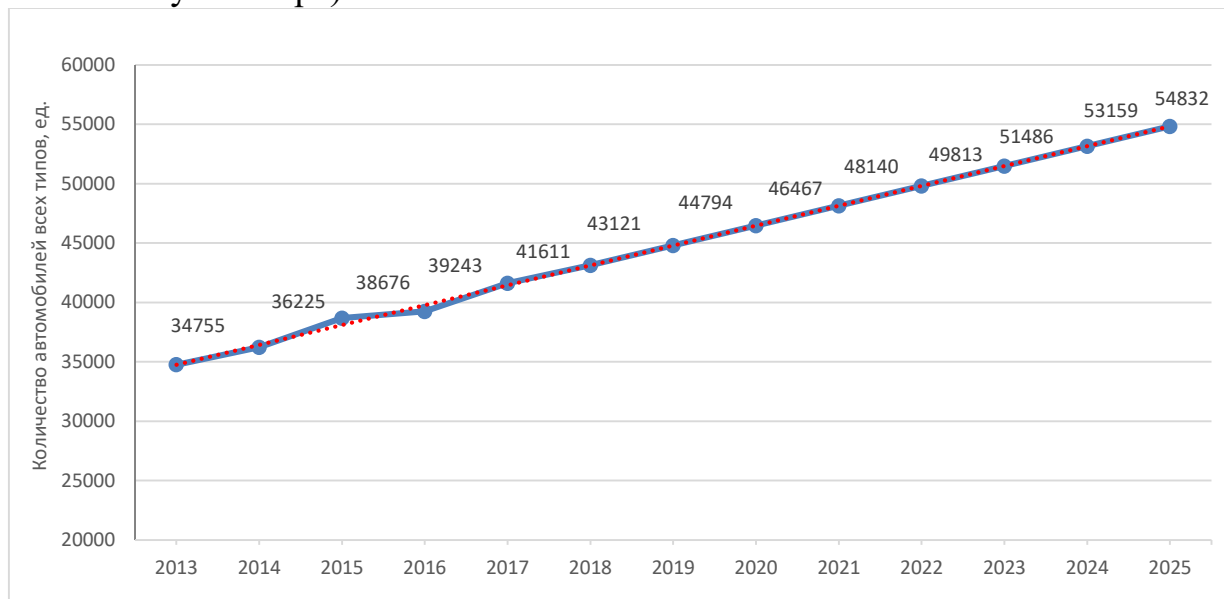
Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә, халыкны автомобильләр белән (жиңел, йөк һәм автобуслар белән дә кертеп) тәэмин итү фаразлана: 2020 елга-1000 кешегә 387,9 автомобиль, 2035 елга-1000 кешегә 595,3 автомобиль.

Автомобильләштерү дәрәжәсен фаразлау өчен 2013 елдан алып 2017 елга кадәр теркәлгән транспорт санының ретроспектив күрсәткечләре кулланылды һәм трендлы фараз (төбәк) моделе билгеләнде, аның ярдәмендә максималь тирәнлеге 10 елдан да артмаган булырга мөмкин. Мәсьәләне хәл итү үткән һәм бүгенге тенденцияне тасвирлый торган регрессия линиясенә дәрәс торышын һәм аны киләчәккә экстраполяцияләүне билгеләүгә юнәлдерелгән (киләчәктә бу тенденцияне саклап калу шарты белән).

7 рәсемдә автотранспорт чаралары саны динамикасын үзгәртү графигы (2013

елдан 2017 елга кадәр) әлеге тенденцияне иң яхшы итеп тасвирлый торган төбәк бәйлелеге булып линия бәйлелеге тора, бу көчле элемент дәрәжәсе белән раслана (корреляция коэффициенты 0,98 гә тигез һәм Стюдент статистикасы буенча әһәмиятле булып тора).

Рәсем 7-Зеленодольск муниципаль районында 2025 елга кадәр трендлы регрессион модель ярдәмендә автотранспорт чаралары санын үзгәртүнең фаразы

Автотранспорт чаралары санының еллык уртача еллык артуы 2035 елга Зеленодольск муниципаль районында автомобиль паркын 63197 транспорт берәмлегенә кадәр арттырырга мөмкинлек бирә.

«Карамалы Тау ш.т. б.» муниципаль берәмлегендә автомобильләр хәрәкәте үсешә автотранспорт чаралары хәрәкәтенен интенсивлыгы арту белән бергә алып барыла, һәм, нәтижә буларак, урам-юл чөлтәре хәрәкәте белән йөкләнеш дәрәжәсен арттыруга китерә.

Шулай итеп, хисап чорына «Карамалы Тау» муниципаль берәмлегендә автомобиль юллары инфраструктурасын һәм юл хәрәкәтен оештыру системасын үстерү буенча адекват модернизация чаралары булмау авариялелек, хәрәкәттәге тоткарлыklar, хәрәкәт тизлегә һ.б. кебек параметрларның һәм характеристикаларның начараюына китерә, дип уйларга объектив нигезләр бар.

3.6 юл хәрәкәте иминлеге күрсәткечләрен фаразлау

Юл-транспорт һәлакәтләренен тиешле шартлары булмаган һәм норматив таләпләргә һәм «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә юл-транспорт инфраструктурасы объектларын карап тоту һәм үстерү буенча кисәтү чаралары булмаган очракта, авариялелек һәм аның нәтижәләренен авырлыгы күрсәткечләре артуы ихтимал.

3.7 транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысын фаразлау

Транспортның күчмә һәм стационар чыганаclarыннан атмосферага чыгарылган зарарлы матдәләр күләме, алдан кисәтү чаралары күрмичә, транспортның әйләнә-тирә моxиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынты ясавы арта баруын күрсәтә.

«Карамалы Тау ш.т.б.» муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү кысаларында әйләнә-тирә моxиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтыны киметү буенча чаралар бик кирәк. «Карамалы Тау ш.т.б.» муниципаль берәмлегендә торак төзелешен автотранспортның тискәре тавыш йогынтысыннан саклап калырга мөмкинлек бирүче төп чара булып тавыш саклау яшелләндерүне булдыру тора. Гамәлдәге урамнар буендагы территорияне максималь рәвештә яшелләндерергә тәкъдим ителә.

Автотранспортның әйләнә – тирә моxитне пычратуга тискәре йогынтысын киметү эшендә төп юнәлешләрнең берсе булып альтернатив ягулыкны-сыекландырылган һәм сыекландырылган газны куллануны киңәйтү, юлларны төзекләндерү, двигательләр эшен контрольдә тоту, халыкны (жәяү, велоузыштыру) хәрәкәт итүнең актив ысуллары өчен инфраструктура һәм жәмәгать транспорты системасын үстерү тора.

Икенчел матди ресурсларның кыйммәтле чыганагы булган автотранспорт чараларыннан күпчелек калдыкларга дучар ителергә мөмкин булган Рециклинг чараларын алдан карау мөһим. Моннан тыш, калдыклар белән идарә итү системасын булдыру һәм жирлек территорияләренәң чисталыгын тәмин итү (каты көнкүреш һәм сәнәгать) калдыкларын жыю һәм утильләштерү); икенчел файдалану максатларында тиешле технологик комплекслар булдыру юлы белән калдыкларны һәм аларны сортировкалау һәм эшкәртү технологияләрен сектив рәвештә жыю системасын керту һәм жирлек территорияләренәң чисталыгын тәмин итү актуаль.; жирлек территориясендә рөхсәтсез каты калдыклар ташлау урыннарын бетерү; жирлек территориясендә санкцияләнмәгән чүплекләр барлыкка килүгә юл куймау буенча профилактик чаралар үткәру). Шулай итеп, исәп-хисап чорына билгеләнгән чаралар комплексы транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә моxиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысын арттыруга нәтижәле каршы торырга мөмкинлек бирәчәк, дип фаразлана.

4. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНЕҢ ПРИНЦИПАЛЬ ВАРИАНТЛАРЫ ҺӘМ АЛАРНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУГА ТӘКЪДИМ ИТЕЛӘ ТОРГАН ВАРИАНТНЫ САЙЛАП АЛЫП, ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНЕҢ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ (ИНДИКАТОРЛАРЫ) БУЕНЧА ЗУР БӘЯЛӘҮ

«Карамалы Тау ш.т.б. «муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү сценарийларының мөмкин булган өч принципиаль варианты бүленә:

1. Транспорт комплексы үсешенә Инвестицияләрне алга таба арттыруга нигезләнгән һәм кыска вакыт эчендә максатчан индикаторларның һәм

күрсәткечләрнең югары (мөмкин булган) күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән катгый модернизацияләү сценарие. Транспорт комплексына инвестицияләренә шактый арттыру һәм конкрет транспорт проектларын гамәлгә ашыру буенча стратегик карар кабул ителә.

2. Транспорт инфраструктурасына бюджет чыгымнарын арттыруга һәм аерым чикләүләр булган шәхси инвестицияләренә жәлеп итүгә нигезләнгән уртача модернизация сценарие. Бу чикләүләр кысаларында максатлар формалаштырыла һәм катгый модернизация вариантында формалаштырылган инвестицияләр масштабы һәм принципаль стратегик билгеләнешләрдән аерыла торган максатчан күрсәткечләр билгеләнә.

3. Инерция сценарие, ул гамәлдәге транспорт сәясәтенең һәм жайга салуның барлык элементларын да саклауны күздә тотта.

Төрле төр транспорт өчен төрле сценарийларны тормышка ашыру оптималь булып тора. «Карамалы Тау ш.т. б.» муниципаль берәмлегенә автомобиль юллары чөлтәрен катгый һәм тиз модернизацияләү кирәк. Шәһәр территориясендә каркас элементларының тиз үсеш темпларына, транспорт чөлтәрендә проблемалы урыннарны чишүгә һәм жәмәгать пассажир транспорты инфраструктурасын үстерү проблемасына аерым игътибар бирелә. Тимер юл транспорты, кайбер катгый модернизация инициативаларын тормышка ашыру белән, уртача һәм инерция сценарийларын гамәлгә ашырганда да үсәргә мөмкин.

«Карамалы Тау ш.т.б.» муниципаль берәмлегендә транспорт инфраструктурасын үстерүнең катгый модернизация варианты, хәзерге вакытта килеп туган транспорт вакыйгаларын исәпкә алып, бик актуаль булып тора, әмма максатчан жайланмаларның күп өлеше, Инвестицион чикләүләренә, чараларны тормышка ашыруның кыска вакытында һәм башка объектив хәлләренә исәпкә алып, мөмкин түгел.

Шулай итеп, тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган вариант транспорт инфраструктурасы үсешенә төрле сценарийларын комплекслы тормышка ашыруга нигезләнә һәм үсеш, билгеләнгән максатлар кысаларында транспорт инфраструктурасы объектларын төзү һәм реконструкцияләү буенча билгеләнгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру, билгеләнгән максатлар, максатчан индикаторлар һәм инфраструктура үсешенә нәтижәле темпларын исәпкә алучы күрсәткечләр нигезендә башкарыла дип күз алдында тотта.

5. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ПРОЕКТЛАУ, ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘҮ БУЕНЧА ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ ВАРИАНТЛАРЫН, ТРАНСПОРТ ОБЪЕКТЛАРЫНЫҢ ТЕХНИК-ИКТИСАДЫЙ ПАРАМЕТРЛАРЫН, ЧАРАЛАРНЫ (ИНВЕСТИЦИОН ПРОЕКТЛАРНЫ) ТОРМЫШКА АШЫРУ ЧИРАТЛЫЛЫГЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ ӨЧЕН ТӘКЪДИМ ИТЕЛӘ ТОРГАН ЧАРАЛАР (ИНВЕСТИЦИОН ПРОЕКТЛАР) ИСЕМЛЕГЕ

Нәтижәле транспорт элементларын тәмин итү һәм халыкның тормыш-көнкүреше өчен уңайлы шартлар тудыру өчен исәп-хисап чорына транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү буенча үзара бәйләнгән чаралар

исемлеге карала.

«Карамалы Тау ш.т.п.» муниципаль берәмлегенң транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар Татарстан Республикасы һәм Зеленодольск муниципаль районы СТПНА, жирлекнең генераль планына салынган карарлар нигезендә билгеләнгән һәм РФ һәм ТР стратегик һәм территориаль планлаштыру документларында билгеләнгән башка чаралар да исәпкә алынган.

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының СТП нигезендә автомобиль юллары инфраструктурасын үстерү чараларын күздә тотта:

- 2020 елга кадәр «Карамалы Тау ш. т. б.», Олы Ачасыр, Түбән Урысбага авыл жирлекләре территориясендә М-7 «Волга» автомобиль юлын реконструкцияләү;

– 2020 елга кадәр Луговой поселогы-Бритвино авылы объекты буенча 4,4 км, Улитино торак пунктына керү объекты буенча 0,191 км.;

«Карамалы Тау-Чувашия Республикасы чиге-Улитино» объекты буенча 0,6 км, шулай ук «сәнэгать мәйданчыгына керү юлы» объекты буенча 0,6 км.;

- 2035 елга кадәр Зөя мультимодаль логистика үзәгенә тимер юл подъездының яңа төзелеше, шулай ук әлеге логистик үзәк инфраструктурасы төзелеше;

-2035 елга кадәр зур Ширдән-Олы Ходяшево объекты буенча Олы Шырдан авыл жирлеге һәм «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы " ГП территорияләрендә яңа төзелеш (асфальт-бетон өслек урнаштыру) 2,8 км.

Идел елгасы аша автомобиль күпере төзелеше актуаль. Зеленодольск шәһәре-2035 елга кадәр исәпләнгән срок.

Жирлекнең генераль планы нигезендә жирлек территориясендә СММЦГА керү юлы төзү күздә тотыла, аның озынлыгы жирлек территориясе буенча 550 м тәшкит итәчәк. Моннан тыш, СММЛЦ 750 м ихтыяжлары өчен көньяк өлешендә тимер юл жыелма мәйданынан тимер юл салу-исәп-хисап вакыты.

2035 елга кадәр исәпләнгән вакытка сыйфатлы яңа жәяүлеләр һәм велотранспорт инфраструктурасы булдыру һәм «Карамалы Тау ш. т. б. " муниципаль берәмлеге урам-юл челтәре киңлекләрен демократизацияләүгә һәм гуманлаштыруга юнәлдерелгән чараларны тормышка ашыру күздә тотыла.

Инвалидлар һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәре ихтыяжларын исәпкә алып, жәяүлеләр юлларын һәм жәяүлеләр кичү юлларын төзекләндерү өчен махсус техник чаралар: пандуслар, култамгалар, мәгълүмати күрсәткечләр (тактиль, визуаль, тавыш), куркынычсызлык утрауларын куллану күздә тотыла.

Велотранспорт инфраструктурасын үстерүнең төп максаты-веломаршрут челтәрен формалаштыру нигезендә велотранспортны шәһәрнең Транспорт һәм шәһәр төзелеше структурасына тулысынча интеграцияләү. Шулай ук вакытта 2035 елга кадәр авыл жирлеге территориясендә велосипед хәрәкәтен оештыру түбәндәге чаралар комплексын тормышка ашыруны үз эченә ала:

- уңайлы һәм куркынычсыз велосипед полсаларын, велосипед юлларын һәм веломаршрутларны оештыру һәм төзекләндерү;

- велопарковкалар һәм велогаражлар челтәрен булдыру;

- жәмәгать транспортында велосипедлар алып бару мөмкинлеген оештыру.

Исәп-хисап срогына тулаем велохәрәкәт системасы (үзара бәйләнгән веломаршрутлар системасы) һәм жирлектә велотранспорт инфраструктурасы булдыру куелган.

Жирлек территориясендә велопарковкалар һәм велогаражлар урнаштыру буенча адреслы программаны этаплап тормышка ашыру күздә тотыла. Алга таба, һәр конкрет очракта, сайлана оптималь урын урнаштыру өчен Тибы велостоянка һәм, якын, аның емкость.

Велосипед парковкалары маршрут буенча велосипедчыларны күпләп жәлеп итә торган барлык объектларда урнаштырылачак. Велосипед чөлтәрен эксплуатацияләү барышында алар заявка режимында яки үз-үзләрен оештыру юлы белән өстәлчәк.

Парковка пространствосын үстерү

Транспортны күп жәлеп итә торган яңа объектларны проектлаганда исәп-хисап чорына автостоянкаларда машина урыннарының норматив санын шәһәр төзелеше проектлауның жирле нормативларына туры китереп карарга кирәк.

Автомобильләрне кыска вакытлы саклау өчен газоннарны рөхсәтсез файдалануны булдырмау өчен махсус билгеләнгән урыннарда экологик парковкаларны (экопарковкаларны) куллану перспективалы, ул газон чирәмә белән чәчелгән һәм газон рәшәткәсә белән ныгытылган, ул үсемлекләрнең тамыр системасына зыян китерүне булдырмый кала, участокның эстетик төрән саклап кала.

6. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ПРОЕКТЛАУ, ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ (ИНВЕСТИЦИОН ПРОЕКТЛАРНЫ) ФИНАНСЛАУ КҮЛӘМНӨРЕН ҺӘМ ЧЫГАНАКЛАРЫН БӘЯЛӘУ

Программаны ресурс белән тәмин итүне планлаштырганда жирле дәрәжәдә финанс-бюджет өлкәсендәге реаль хәл, «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү проблемасын хәл итүнең югары икътисади һәм социаль-демографик әһәмияте исәпкә алынды.

«Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә транспорт инфраструктурасын үстерү буенча планлаштырылган программа чаралары комплексы төрле дәрәжәдәге башкарма хакимият органнары һәм катнашы булган оешмалар тарафыннан тормышка ашырыла һәм тотрыклы һәм ышанычлы финанслау системасы белән тәмин ителә.

Программа чараларын финанс ягыннан тәмин итү «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге бюджеты, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы муниципаль берәмлеге бюджеты, шулай ук инвестицион программаларның тиешле проектларына кертелгән муниципалитет территориясендә эшчәнлек алып баручы транспорт комплексы предприятиеләре чаралары хисабына гамәлгә ашырыла. Чараларны тормышка ашыруга транспорт

инфраструктурасы системаларын үстерү буенча өлкә һәм федераль программаларны финанслау кысаларында өлкә һәм федераль бюджет акчалары жәлеп ителергә мөмкин.

Бюджеттан тыш чыганақлардан акча жыю даими нигездә башкарылачак.

«Карамалы Тау ш.т. б.» муниципаль берәмлегендә транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларны финанслау күләмнәре һәм чыганақлары хисап чорына 5 нче таблицада күрсәтелгән.

Программаны финанслау күләме бюджет һәм бюджеттан тыш чыганақлардан прогноланган характерда һәм билгеләнгән тәртиптә төгәлләштерелергә тиеш.

5 нче Таблица-жирлектә транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларны финанслау күләмнәре һәм чыганақлары

№ п/п	Программаның исеме	Финанслау чыганагы	Барлығы, млн. сум.	Программаны тормышка ашыру еллары буенча финанслау күләме - млн. сум					
				2018	2019	2020	2021	2022	2023-2035
1.	2018 - 2035 елларга Зеленодольск муниципаль районының "Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы	Барлығы, шул исәптән акча:	144,1	4,9	6,2	82,9	6,5	8,1	35,5
		- жирле бюджет	54,1	4	4,7	9,2	4,3	5,6	26,3
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	70	0	0	72	0	0	0
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0	0	0	0	0	0	0
		- федераль бюджет	0	0	0	0	0	0	0
		- бюджеттан тыш чыганақлар	18	0,9	1,5	1,7	2,2	2,5	9,2
1.1	Тимер юл транспорты объектлары								
1.1.1	Зәя мультимодаль логистика үзәгенә тимер юл төзелешә, шулай ук әлегә логистик үзәк инфраструктурасы төзелешә	Барлығы, шул исәптән акча:	По проекту	0	0	0	0	0	Проект буенча
		- жирле бюджет	0						
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0						
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0						
		- федераль бюджет	0						
		- бюджеттан тыш чыганақлар	По проекту						
1.2	Автомобиль юллары һәм транспорт объектлары								
1.2.1	Штп "территориясендә М-7 «Идел» автомобиль юлын реконструкцияләү Карамалы Тау», Олы Ачасыр, Түбән Урысбага авыл жирлекләре	Барлығы, шул исәптән акча:	72	0	0	72	0	0	0
		- жирле бюджет	0						
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	72			72			
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0						
		- федераль бюджет	0						
		- бюджеттан тыш чыганақлар	0						

№ п/п	Программаның исеме	Финанслау чыганагы	Барлығы, млн. сум.	Программаны тормаышка ашыру еллары буенча финанслау күләме - млн. сум					
				2018	2019	2020	2021	2022	2023-2035
1.2.2	Луговой поселогы-Бритвино авылы автоюлы буенча асфальт-бетон өслек урнаштыру (4,4 км)	Барлығы, шул исәптән акча:	4,4	0	0	4,4	0	0	0
		- жирле бюджет	4,4		0	4,4			
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0						
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0						
		- федераль бюджет	0						
		- бюджеттан тыш чыганақлар	0						
1.2.3	Улитино т. п. янына килү юлы буенча асфальт-бетон өслек урнаштыру (0,191 км)	Барлығы, шул исәптән акча:	0,2	0,2	0	0	0	0	0
		- жирле бюджет	0,2	0,2	0				
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0						
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0						
		- федераль бюджет	0						
		- бюджеттан тыш чыганақлар	0						
1.2.4	«Карамалы Тау-Чуашстан Республикасы чиге "Түбән Вязовые-Чувашия-Улитино" автомобиль юлы буенча асфальт-бетон өслек урнаштыру (0,6 км)	Барлығы, шул исәптән акча:	0,6	0	0,6	0	0	0	0
		- жирле бюджет	0,6		0,6				
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0						
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0						
		- федераль бюджет	0						
		- бюджеттан тыш чыганақлар	0						
1.2.5	"Сәнәгать майданчыгына керү юлы" автомобиль юлы буенча асфальт-	Барлығы, шул исәптән акча:	0,6	0	0,6	0	0	0	0

№ п/п	Программаның исеме	Финанслау чыганагы	Барлығы, млн. сум.	Программаны тормышка ашыру еллары буенча финанслау күләме - млн. сум						
				2018	2019	2020	2021	2022	2023-2035	
	бетон өслек урнаштыру (0,6 км)	- жирле бюджет	0,6		0,6					
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0							
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0							
		- федераль бюджет	0							
		- бюджеттан тыш чыганаclar	0							
1.2.4	Олы Ширдан-Олы Ходяш автомобиль юлы буйлап Олы Шырдан авыл жир леге һәм «Карамалы Тамагы шти» ГП территорияләрендә асфальт-бетон өслек урнаштыру. Түбән Вязовые» (2,8 км)	Барлығы, шул исәптән акча:	2,8	0	0	0	0	0	2,8	
		- жирле бюджет	2,8							2,8
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0							
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0							
		- федераль бюджет	0							
	- бюджеттан тыш чыганаclar	0								
1.3	Жәяүлеләр инфраструктурасын үстерү									
1.3.1	Жәяүлеләр инфраструктурасы (жәяүлеләр юллары, тротуарлар) төзелеше	Барлығы, шул исәптән акча:	24,9	2,4	1,9	2,6	2,1	3,4	12,5	
		- жирле бюджет	24,9	2,4	1,9	2,6	2,1	3,4	12,5	
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0							
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0							
		- федераль бюджет	0							
	- бюджеттан тыш чыганаclar	0								
1.4	Велотранспорт инфраструктурасын үстерү									
1.4.1		Барлығы, шул исәптән акча:	18,1	1,2	1,5	2	2,6	2,4	8,4	

№ п/п	Программаның исеме	Финанслау чыганагы	Барлығы, млн. сум.	Программаны тормышка ашыру еллары буенча финанслау күләме - млн. сум					
				2018	2019	2020	2021	2022	2023-2035
	Велотранспорт инфраструктурасы (велосипед юллары, велопарковкалар, велоюллар) булдыру	- жирле бюджет	11,3	0,8	0,8	1,3	1,4	1,2	5,8
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0						
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0						
		- федераль бюджет	0						
		- бюджеттан тыш чыганақлар	6,8	0,4	0,7	0,7	1,2	1,2	2,6
1.5	Парковка пространствосын үстерү								
1.5.1	Парковкалар төзелеше	Барлығы, шул исәптән акча:	20,5	1,1	1,6	1,9	1,8	2,3	11,8
		- жирле бюджет	9,3	0,6	0,8	0,9	0,8	1	5,2
		- Зеленодольск муниципаль районы бюджеты	0						
		- Татарстан Республикасы бюджеты	0						
		- федераль бюджет	0						
		- бюджеттан тыш чыганақлар	11,2	0,5	0,8	1	1	1,3	6,6

Транспорт инфраструктурасы объектлары төзелеше бәясе аналог-объектлар проектлары буенча билгеләнгән һәм проект документларын эшләү стадиясендә төгәлләнергә тиеш.

7. ЧАРАЛАР НЭТИЖЭЛЕЛЕГЕН БЭЯЛЭУ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ПРОЕКТЛАУ, ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛЭУ БУЕНЧА ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ ВАРИАНТЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ ӨЧЕН ТӘКЪДИМ ИТЕЛӘ ТОРГАН ИНВЕСТИЦИЯ ПРОЕКТЛАРЫ

Программа чараларын гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү максатчан индикаторлар системасын һәм программаларны тормышка ашыру нәтижәләре динамикасын мониторинглауны тәмин итә торган күрсәткечләрне куллану нигезендә үткәрелә (6 нчы таблица).

Көтелгән нәтижәләргә ирешү дәрәжәсе максатчан индикаторларның факттагы күрсәткечләрән һәм аларның план күрсәткечләре белән чагыштыру нигезендә исәпләнә. Максатчан индикаторларның һәм күрсәткечләрнең күрсәткечләрән чагыштыру һәр план Индикаторы һәм күрсәткече буенча үткәрелә.

Максатчан индикаторларны һәм күрсәткечләрне, куелган максатларга ирешү динамикасына һәм темпларына, тышкы мохиттә үзгәрешләр, социаль-икътисадый шартларга һәм башка факторларга бәйле рәвештә корректировкалау мөмкинлеге каралган.

Таблица 6-максатчан индикаторлары һәм күрсәткечләре

№ п/п	Программа, күрсәткеч (индикатор) атамасы, үлчәү берәмлеге	Хисап (база) 2017 ел	Программаны гамәлгә ашыру еллары буенча күрсәткечләр (индикаторлар) әһәмиятләре					
			2018	2019	2020	2021	2022	2026-2035
1.	2018-2035 елларга Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының "Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы							
1.1	Жирлекнең юл челтәре озынлыгы норматив таләпләргә туры килә торган транспорт-эксплуатация торышына туры килә торган өлеше, %;	55	60	65	70	75	80	100
1.2	ЮТҺдә һәлак булучылар саны, кеше	1	1	1	1	0	0	0
1.3	Һәлак булган кеше / 10 мең транспорт чарасы	8,68	7,98	3,78	3,59	0	0	0
1.4	Социаль куркыныч, һәлак булган кеше/100 мең кеше	21,86	20,64	10,08	9,84	0	0	0
1.5	Транспорт инфраструктурасы объектларын файдалануға тапшыру.	0	0	2	3	1	2	5

8. ЖИРЛЕК ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ПРОЕКТЛАУ, ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛЭУ ӨЛКӘСЕНДӘ ЭШЧӘНЛЕКНЕ ХОКУКЫЙ

ҺӘМ МӘГЪЛҮМАТИ ТЭЭМИН ИТҮНЕ КАМИЛЛЭШТЕРҮ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР

Программаны тормышка ашыру кысаларында институцион үзгәрешләр, идарә структурасы, шулай ук транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендә эшчәнлекне тормышка ашырганда үзара бәйләнешләрнең характерын үзгәрешсез калдыру күздә тотылмый.

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Карамалы Тау шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә транспорт инфраструктурасын үстерүнең максатчан индикаторларына һәм программаның күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән норматив-хокукий һәм мәгълүмати тээмин ителешен камилләштерү барышында Россия Федерациясенң региональ һәм федераль законнарына үзгәрешләр кертү мониторингы нигезендә шәһәр төзелеше проектлары нормативларына үз вакытында үзгәрешләр кертүне тээмин итәргә кирәк.

Әлеге Программа транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына карата таләпләрне һәм рекомендацияләрне регламентлаучы законнар, карарлар, күрсәтмәләр, методик рекомендацияләр һәм башка норматив-хокукий актлар үз көченә кәргәндә корректировкага яисә яңадан каралырга тиеш.

Максатчан индикаторларны һәм күрсәткечләрне, куелган максатларга ирешү динамикасына һәм темпларына, тышкы мохиттә үзгәрешләр, социаль-икътисадый шартларга һәм башка факторларга бәйле рәвештә корректировкалау мөмкинлеге карала.

Программаны мәгълүмат белән тээмин итү программаны гамәлгә ашыруның барышы турында мәгълүматның транспарантлыгы принцибын һәм аның аерым чараларын үтәү, массакуләм мәгълүмат чаралары, ижтимагый берләшмәләр һәм оешмалар, шулай ук аерым гражданнар өчен гамәлгә ашырыла.

Әлеге Программа Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 25.12.2015 ел, №1440 «жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» гы карары нигезендә эшләнгән.

Жирлекләрнең һәм шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшләү һәм раслау мониторингын гамәлгә ашыру тәртибе Россия Транспорт министрлыгының 2016 елның 26 маендагы 131 номерлы боерыгы белән билгеләнгән.